

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sol Triplex In Eodem Universo

Hermann, Amand

Sultzbaci, 1676

Tertia. Utrum ratio formalis creandi sit necessariò in tribus Personis, ut
quælibet immediatè creet?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95850](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95850)

QUÆSTIO III.

Utrum ratio formalis creandi sit necessariò in tribus Personis, ut qualibet immediatè creet?

Hum ad quem, ut est in creatione, tota ratio virtutis productivæ, & quantitas illius attendenda est ex perfectione termini producti, sed terminus productus est creatura, & finita perfectionis, ergò non implicat quòd virtus productiva creatrix creaturæ possit communicari. Respondeo distingu: majorem; Attendenda est perfectio ex termino producto solo, nego majorem; ex hoc, & etiam ex his, quæ per se requiruntur in producente ad talem effectum, concedo majorem & minorem, & nego consequentiam. Itaque in create requiritur. 1. Quòd ejus actio sit substantialis. 2. Quòd nec in agendo, nec in essendo à materia dependeat, quæ nulli creaturæ possunt competere.

Instatur: Potest Deus accidens à subiecto separare, postquam productum est, ut patet in Eucharistia, ergò etiam dum ab agente naturali producit, poterit separari, sed tunc non producit ex subiecto, nec in subiecto, ergò creabitur, ergò fieri potest. Respondeo distingu: consequens, dum est in fieri nego, ad primum instans facti esse, concedo. Itaque ratio quare quoad fieri separari non potest, est, quia agens naturale non potest aliquid producere, nisi illud producendo, & educendo de potentia subiecti, & idèd sicut implicat, quòd aliquid fiat ab agente naturali, & non educatur de potentia subiecti, ita implicat quòd accidens fiat extra subiectum, eo ipso enim quòd fieret extra subiectum non fieret per educationem de potentia materiæ, quòd agenti naturali repugnat.

Dico 2. Nulla creatura per virtutem sibi propriam & connaturalem, aut per aliquam sibi communicatam potest esse instrumentum creationis Physicæ, & propriè activum. Ita Doctor Subtilis, qui proinde Conclusionem §. Ideò dico, hæc probat ratione: Omne instrumentum, vel dispositivè se habet ad terminum principalis agentis, vel attingit activè terminum principalis agentis, sed nulla creatura potest dispositivè agere ad terminum creationis, nec eum activè attingere, ergò nulla potest creare, patet major: Probatur minor, quia agens dispositivè, producit terminum prævium termino principalis agentis & ordinariè recipitur in subiecto ex quo, vel in quod inducitur forma, sed in creatione nullum est subiectum, in quo dispositionis effectus prævius recipi possit, ergò: Probatur eadem minor principalis. 2. Quòd nec principalem terminum activè attingere possit, quia omne instrumentum agit per aliquod sibi proprium, sed nihil est in creatura proprium, per quod possit attingere terminum creationis, ergò. Sed

Dices I. Gratia creatur, sed hæc habet dispositionem præviam, ergò ad creationem potest esse dispositio prævia. Respondeo distingu: consequens: Moralis dispositio concedo. Physica nego. Plures Objectiones aliæ contra hanc veritatem adferri solent, sed facile solvi possunt ex dictis in prima parte, & alibi dicendis. Interim sit

F. Amandi Hermann Physica.

Supposito hoc, quòd Creaturæ creari non possint, sed solus Deus, exurgit nunc difficultas gravissima, an Virtus Creatrix sit necessariò immediatè in tribus personis? In qua materia sententia est Henrici constitutis in Deo rationes Formales duas producendi creaturas nimirum *sapientiam*, quæ Deus cognoscit eas, & Amorem quo eas diligit, ponitq; proinde duplicem in Deo reperiri *sapientiam*, alteram simplicis intelligentiæ essentiali tribus communem purè speculativam, quæ Deus operanda percipit præcisè ut sunt talis naturæ. Alteram Notionalem, procedentem, mèrè practicam, quæ Deus de iisdem disponit & discernit, ut dicit Abailardus, qui proinde primus author hujus sententiæ videtur esse. Similiter ex parte Voluntatis duplicem adstruit amorem, Unum simplicis dilectionis Essentiali tribus personis, communem per modum inefficacis complacentiæ, alterum efficacem & notionalem: Ex quo docet, Deum Creaturas producere, non per quamcunq; *sapientiam*, aut *Amorem*, sed per *sapientiam*, ut est opus Intellectus disponentis, & Voluntatis affectantis, & infert, Patrem in productione creaturarum habere Filium & Spiritum Sanctum, veluti rationes formales agendi, quia producit eas per Filium, ut *sapientiam* disponentem, & per Spiritum Sanctum, ut *Amorem* efficacem. Pro quo

I.
Sententia
Henrici pro
ponitur.

Notandum primò: Filium & Spiritum Sanctum esse vera supposita sicut Patrem, consequenter incommunicabilia ut quòd, & ut quòd, quòd autem sic est incommunicabile non potest esse ratio agendi, & forma activa, quia hæc est necessariò in agente, per quam formalitèr in actu primo constituitur activum, ut possit exire in actum secundum, quòd declaratur exemplo, Ignis per calorem tanquam per rationem formalem calefactivam constituitur formalitèr in actu primo ad calefaciendum, unde calor est quædam forma ignis, quæ in esse calefactivi constituitur, quæ ratio semper est formalitèr in agente, ut nullatenus possit agere nisi sit actu formalitèr per eam, unde semper debet eam habere ut rationem formalem dantem ipsi esse activi.

II.
Filius & Spiritus S. sunt vera supposita.

Notandum secundò: Verbum & Spiritum Sanctum non perficere cognitionem Essentiali & amorem, seu volitionem requisitâ ad creandum, unde de se sufficiunt Amor, & cognitio essentialis: quòd autem non perficiant, patet, tum alioquin non importarent totam perfectionem essentiali seorsim consideratæ, nisi addatur dictio & spiratio, cum tamen notionalia non addant perfectionem essentialibus; Tum quia tres personæ majorem haberent perfectionem, quam solus Pater majorem virtutem, omnes enim simul possent creare, non quælibet seorsim considerata, quia cognitio & volitio essentialis non sufficit sine Verbo & Spiritu Sancto. His notatis

III.
Verbum & Spiritus S. non perficiunt essentiali.

Zzz Dico

IV.
Filius & Spiritus S. non
sunt rationes
agendi.

Dico I. *Filius & Spiritus Sanctus non sunt rationes formales propriae creandi Patri.* Est Scotus in 2. d. 1. q. 1. Et quodlibeto 8. contra Henricum.

Probatur primò: Quia aliàs sequeretur, quòd Pater non crearet formaliter, sed hoc est falsum, ergò. Probatur sequela maj. quia quòd non est in actu, nec est formaliter tale per illud, quòd est propria ratio agendi, non agit formaliter illà actione, sed Pater non est in actu Verbo & Spiritu sancto, qui ex propria Sententia sunt rationes formales creandi, ergò non creat formaliter. Minor patet: agens enim priùs debet esse in actu primo per rationem formalem agendi, quam agat; Minor probatur, tum quia aliàs Pater esset verbo, & Spiritu Sancto, quia quo quid in actu proprio constituitur, eo est tale secundùm exigentiam actus; Tum quia Verbum & Spiritus Sanctus sunt supposita, ergò nequeunt alteri à se communicari ut quo, suppositum enim est incommunicabile ut quo, & ut quod, Verum quidem est, quòd Pater habet verbum & uterq; Spiritum Sanctum, ut correlativa, sed non formaliter; Pater enim non sapit sapientiã genitã secundùm D. Augustinum 7. Trinit. cap. 1. ergò nequit esse ratio formalis agendi Patri.

Probatur secundò: Quia sequeretur, quòd Verbum & Spiritus Sanctus non crearent formaliter. Consequens est absurdum, ergò & Antec: Probatur consequentia, quia ratio formalis, non agit illà actione respectu cuius est ratio formalis agendi.

Probatur tertio: Quia hinc sequeretur, notitiam & amorem essentialem perfici à notionali, sed hoc est falsum, quia notionalia non addunt perfectionem essentialibus, nam aliàs una persona non haberet omnem perfectionem, quia non habet omnia notionalia, ergò. Probatur sequela: quia stante opinione oppositã, Pater non posset sine Filio & Spiritu Sancto producere creaturas, posset autem cum illis, ergò. Deniq; sequeretur, omnes tres personas non esse consubstantiales & conomnipotentes, quia Pater esset remotum, & aliã duæ proximum agendi principium, quòd est contra fidem, & in eum errorem gravissimè invehitur, S. Bernardus Tract. de erroribus Abaylardi. Sed pro contraria Sententia

V.
Argumentum primum
est contra.

Arguitur primò: Creaturæ non producuntur à Deo per notionem simplicis intelligentiæ, nec simplicis complacentiæ, sed per notitiam dispositivam, seu practicam, & per amorem affectivum, sed talis notitia dispositiva, & amor affectivus in Divinis vocatur Filius, & Spiritus Sanctus, ergò omnia creantur per eos, ut per immediata principia: Major Probatur, quòd producitur per notitiam simplicis intelligentiæ, & amorem simplicis complacentiæ necessariò producitur, sed quæ producuntur ad extra non necessariò sed liberè producuntur, ergò. R. negando maj: Scientia enim concurrens ad creationem est speculativa, & licet extendatur ad praxim, id est, ad actum Divinæ voluntatis, quæ producit res, non extenditur tamen ad eam, ut directiva ejus, quia cognitio rectitudinis praxis in Intellectu Divino non

est prior ipsa praxi, quia ideò res factæ à Deo sunt rectæ, quòd sint volitæ à Deo non econtra sic respondet D. Augustinus lib. 11. de Civit. cap. 21. Ad probationem majoris, nego volitionem simplicem, seu Essentialem communem tribus esse necessariam ad extra, Deus enim quidquid vult ad extra communi volitione liberè vult, & contingenter.

Arguitur secundò: Ordo originis personarum præsupponitur Ordini originis Creatorum, sed non aliã ratione, quàm quòd Filius & Spiritus Sanctus sunt rationes formales creandi, ergò. R. negando minorem: sed ratio est, quia productio Personarum est necessaria, creatorum libera, necessaria autem ordine recto naturæ præcedunt libera. Solent hic adhuc apponi plures auctoritates Scripturæ & Patrum dicentium: Verbum esse sapientiam Patris, & Dei virtutem, Verbum ministrasse Patri in creatione, Filium esse instrumentum Patris, vel Artem, sed omnes nihil contra nos evincunt, quia intelligendi sunt non proprie, sed appropriatè, vel intelligendi quòd ratione processionis in Patre sit auctoritas, & subauctoritas in Filio.

Dico 2. *Actu producendi Creaturæ in quocunq; esse non est proprium alicui personæ, sed communis tribus necessariò, sicut ex necessitate virtutis producendi reperitur in tribus.* Ita Doctor Subtilis 2. d. 1. q. 1. & communior Scotistarum.

Probatur primò: Ex Concilio Lateranensi cap. firmiter de summa Trinitate, ubi dicitur: Sunt consubstantiales, coequales, unum universorum Principium. Item Toletano 6. cap. 11. ubi dicitur, & est commune axioma: *Opera Trinitatis ad extra sunt indivisa.* Deduciturq; clarè ex Scriptura Joan: 5. *Pater meus usq; modo operatur & ego operor, non potest Filius facere quicquam, nisi quòd viderit Patrem facientem, quæcumq; enim ille fuerit, hæc & Filius faciet.* Quòd pariter dici debet de Spiritu Sancto propter naturæ identitatem, & unitatem, nam tres sunt in Cælo Pater, & Verbum, & Spiritus, & hi tres unum sunt. Joan: 5. nempe in Effentia, ergò etiam in operatione.

Probatur secundò, Autoritate Sanctorum Nostrorum Patrum Augustini 5. d. Trinit. cap: 14. ubi sic loquitur: *Sed sicut Pater, & Filius unus Deus, & ad creaturam relative unus creator, & unus Dominus, sic relative ad Spiritum Sanctum unum principium, ad creaturam verò Pater, & Filius, & Spiritus Sanctus unum principium, sicut unus creator, unus Dominus.* Lib. 2. d. Trinitate cap. 5. ubi sic ait: *Item quero quomodo Pater cum tradidit, si ipse se tradidit? Credo respondetis, si probè sapit, quia una voluntas est Patris, & Filii, & inseparabilis operatio, ergò etiam Spiritus Sancti, cum sit eadem voluntas, nam uti ipse lib. 3. Trinit. cap. 6. ait: *Voluntas Dei prima est summa causa omnium.* D. Bernardi Sermone 57. de Diversis ubi dicit: *Ipsa quippe (Sapientia, Verbum) est secunda in Trinitate Persona, & licet eandem incarnationem simul fecerint Pater, & Filius, & Spiritus Sanctus, non tamen Pater, aut Spiritus Sanctus est incarnatus, sed solus Filius.* Sed eadem est ratio de Incarnatione, ac de aliis operibus ad extra, ergò si tota Trinitas illa est operata, etiam tota operabitur omnes creaturas; Clarè proinde id ipsè*

sive Bernardus, sive quisquis alius (in antiquioribus tamen D. Bernardo attribuitur) Sermone de Despara. tom. 5. Fol. 272. docet id ipsum his verbis: *Opera vel dona Trinitatis non divido, sed fideliter inseparabilia assero, sicut enim in Essentia Unitas, ita in operatione identitas.* Et ne falsior sim in allegandis Authoritatibus videatur idem Mellissus Doctor Traët. de erroribus Abailardi cap. 1. (aliàs est Epist. 77.) ubi clarè refutat sententiam ejus attribuentis Patri propriè omnipotentiam, Filio sapientiam, ipsamquè quidem non simpliciter potentiam, sed quandam in Deo potentiam esse, desinit, id est potentiam tantum discernendi. Et Spiritui Sancto nullam potentiam, sed benignitatem (Amorem) unicum Textum ex cap. 2. adduco, ubi veritatem Catholicam, sic adstruit, & propugnat: *Quidquid namq. illud est, quod Deus sit, id sine dubio est, quo non possit aliquid majus cogitari; Si ergo in hac unica & summa Majestate, juxta Considerationem Personarum, vel parum aliquid claudicare recipimus, dum quod uni plus datur, alteri minuitur, minus profectò est totum, ab eo, quo nihil majus valeat cogitari; Majus enim est sine dubio, quod totum maximum est, quam quod ex parte; Ille verò digne pro sua possibilitate Divinam estimat magnificentiam, qui nihil in ea cogitat dispar ubi est totum summum. &c.*

VIII.

Probatur tertio: Quia productio Divinarum Personarum necessariò præsupponitur productioni creaturæ in quocunq. esse, ergo tota Trinitas perfecta supponitur necessariò cuiusq. causabili, sed in Trinitate perfecta necessariò intelligitur ratio formalis prima, & proxima causandi omne causabile in quocunq. esse, ergo: Antecedens probatur; Tum quia productio necessaria est prior productione liberà & contingenti, sed productio Personarum est necessaria, creaturarum libera in quocunq. esse, ergo; Tum quia objectum primarium primò est præsens potentia, quàm secundarium, sed Essentia Divina est objectum primarium, creaturæ secundarium, ergo, &c. Subsumo: Sed in illo instanti, in quo intellectus habet Essentiam præsentem necessariò producit notitiam genitam, ergo in illo instanti producit Verbum, & idem est de Voluntate respectu Spiritus Sancti, ergo in illo instanti prius naturaliter, quàm Intellectus & Voluntas respiciant creaturas habent esse, cum ergo Personis communicetur tota perfectio Patris, consequenter communicabitur etiam tota perfecta causalitas creaturarum in quocunq. esse: Tum quia essentialiter & dependentia naturæ ad supposita, quàm ad actum secundum, sed per productionem ad intra natura Divina determinatur ad supposita, & consequenter ad actum primum, deinde producit actum secundum ad quem creaturæ spectant in quocunq. esse, ergo præsupponunt productionem Divinarum Personarum, quibus cum idem principium Patris communicatur, simul cum Patre producent creaturas tam in esse cognito, quàm reali simpliciter.

Dices: Productio Creaturarum in esse possibilis est necessaria, quia est naturalis, & non libera sicut productio Creaturarum futurarum; ergo. Contra, Productio personarum est

F. Amandi Hermann Physica.

magis necessaria, quia pertinet ad actum primum; productio Creaturarum autem ad actum secundum, ergo. Sed Contra Conclusionem immediatè

Arguitur primò: Pater primus origine producit lapidem in esse cognito, quàm Filius, ergo vel Filius non producit illum, vel idem producitur bis. **IX.** Antecedens: prius origine id est Pater habet principium productivum à se, & Filius non à se, sed à Patre, concedo Ant: id est non producit eadem productione lapidem, & in eodem instanti naturæ nego Ant: Et quia in eodem instanti possunt assignari omnes gradus originis hinc nego bis produci, nisi prius naturaliter, & in priori instanti naturæ producat à Patre, quàm à Filio, quod non fit, quia Filius in eodem instanti naturæ, in quo Pater producit lapidem, in tali esse habet eandem naturam, & consequenter eandem fecunditatem productivam sibi non repugnantem, ergo virtutem producendi lapidem, qui ante illud instans ordine naturæ non intelligitur productus.

IX.
Lapis in metallo esse prius producit ab una, vel altera persona.

Instatur: Saltem prius origine præintelligitur productus à Patre, quàm à Filio, ergo nequit produci à posteriori origine, ergo non à Filio, sicut Filius non potest producere alium Filium. Respondeo transeundo Ant: negando conseq: utramquè nec est paritas de productione alterius Filii, disparitas est, quia verbum eandem habens memoriam cum Patre, nequit prius esse realiter, quàm verbum simpliciter sit productum, nec est Verbum aliud producibile à Verbo habente memoriam illam, Verbum autem habens eandem virtutem productivam lapidis in esse cognito est primò realiter, & creatura est ab ipso in esse cognito productibilis. Verùm

Urgetur prius causatum nequit causari posteriori quin bis causetur, ergo si lapis primò origine causatur à Patre, & posteriori à Filio bis causabitur. Respondeo distinguendo Antecedens, si prius & posteriori referantur ad ipsum causatum concedo Ant: si referantur ad causantia nego Antecedens: Sic autem est in proposito, unde nil impedit, quò minus possint habere virtutem, & principium causandi aliquo ordine, & tamen simul in eodem instanti producere effectum. Hinc colligitur Patri aliquo modo competere creare, quò non competit Filio, Patri enim competit creare autoritative, Filio subautoritative, & utriquè competit autoritative respectu Spiritus Sancti, quò deducitur ex Joan. 5. ubi Christus dicit: *Non potest Filius à se facere quidquam, ubi negat sibi auctoritatem, infra tamen addit. Sicut enim Pater suscitavit mortuos, & vivificavit, sic & Filius, quos vult vivificavit, & opera, quæ dedit mihi Pater ut perficiam, ego facio, ubi sibi concedit subautoritatem, & ratio est, quia Filius accipit principium agendi à Patre, & illud idem Spiritus Sanctus ab utroquè, quò principium est Essentia Divina cum intellectu & Voluntate.*

X.
Ubi sunt plura supposita non statim sunt plura principia activa.

Arguitur secundò: Causalitas, & actio prima debet esse una, aliàs etiam idem in esse simpliciter pluries produceretur simul quòd

Zzz 2 repu-

repugnat, ergò non est necessaria in tribus: patet conseq. quia non esset una, actio enim est suppositi, ergò plurium suppositorum plures actiones. R. negando conseq. cuius probationis conseq. distinguo: plurium suppositorum sunt plures actiones si multiplicetur ratio formalis agendi, & principium ad multiplicationem suppositorum concedo: Si non; nego conseq: In presenti licet sint plura supposita, est autem tantum unicum principium formale quo, & sic est unica tantum actio. Sic quoque actio Spirandi in Patre, & Filio est una, quia in eis est una virtus spirativa.

Instatur: Actio creandi est prior actionibus ad intra, ergò non est necessariò in tribus: Probatur Antec: Principiū creationis est prius quam notionalia, quia est Essentiale, ergò & actio creandi, patet consequentia, quia sicut se habet principium ad principium, ita se habet operatio ad operationem, quem enim ordinem inter se habent intellectus & voluntas, eundem servant etiam intellectio & volitio. R. negando Ant: cuius probationem distinguo, Principium quo creandi est prius Personis Divinis secundum se concedo; ut applicabile ad actum nego; quia illud quod est principium actuum ordinatorum non intelligitur esse in potentia proxima ad actum remotum, nisi ut est sub actu priori; sic anima non intelligitur esse in potentia proxima ad actum volendi, nisi ut est actu intelligens, quia nihil volitum, quin præcognitum: Cum ergò Intellectus Divinus, & voluntas sint principia productionis ad intra, & ad extra, non intelliguntur in potentia proxima ad extra, nisi completà productione ad intra, & ita illa præsupponit istam, non tamen ut Causam.

QUÆSTIO IV.

An si per impossibile esset tantum una Persona absoluta, haberet virtutem productivam respectu omnium causabilium?

I.
Essentialior est effectus dependentia ad causam, quam effectuum ad se invicem.

Notandum ex Scoto 2. d. I. q. 1. Si in creatis aliqua Causa ad duos effectus, essentialior est ejus comparatio ad utrumq; immediatè, quam unius effectus ad alterum, quia ob dependentiam eorum ad causam eandem, effectus illi ponuntur ordinatè ad invicem, non e contra ob dependentiam unius ad alterum dependent ordinatè ad eandem Causam, quia dependentia unius ab altero non est ratio, cur unus dependeat à causa eadem: Ex quo infert Doctor, si per impossibile destruatür ordo effectuum ad invicem, ordinatorum non esset negandus ordo utriusq; ab eadem causa, quia ob minus impossibile non est concedendum majus, nec ob minus necessarium est negandum majus necessarium, verbi gratià, Ignis habet duos effectus calefacere, & ignire subordinatos, essentialior est ordo ignis ad utrumq; effectum, quam ordo actus ignendi ad actum calefaciendi: Unde licet ignire supponat calefacere, si tamen per impossibile ponatur, ignem non posse calefacere, non ideo dicendum est, ignem non posse ignire, quia essentialior est dependentia ipsius ignire ad ignem, quam ad calefacere, & sublato ipso calefacere, remanet in igne perfecta ratio causæ, & principii ipsius ignire. Ad propositum

in Deo reperitur perfectum principium productionis ad intra, & productionis ad extra habentium ordinem ad eadem principia, estque magis necessarius ordo utriusq; productionis ad suum principium, quam ipsarum ad invicem, si ergò per impossibile ponatur aliquod principium non esse productionis prioris, scilicet ad intra, non ob id negandum esset illud principium, esse principium productionis posterioris scilicet ad extra. Quo notato ad Quæstionem resolutivè

Dico: si per impossibile una tantum esset Persona Divina, adhuc haberet completam activitatem res realiter ad extra producendi. Ita Doctor Subtilis.

Probatur Principium æquè perfectum agendi in uno supposito, sicut in pluribus est æq; principium agendi in uno sicut in pluribus, quia ad actionem aliud non requiritur, quam perfectum principium quò, & quod, sed potentia producendi ad extra, est æquè in uno supposito, sicut in tribus, ergò: Minor probatur, principium quo agendi non accipit perfectionem à supposito, sed potius tribuit perfectionem supposito agendi, quia eo præcisè est suppositum perfectè agens, ergò tale principium non est perfectius in tribus, quam in uno, quando idem numero ponitur in pluribus, & in uno. Unde dignè Richardus 3. Trinit. cap. 16. docuit, quòd si tantum esset una persona in Deo, adhuc esset in ea plenitudo Potentiæ & Sapientiæ, ergò posset se solà producere omne possibile. Confirmatur, actio creandi non requirit per se suppositorum pluralitatem, sed solum rem per se existentem in Natura Divina, ergò si una esset Persona Divina cuncta posset creare, consequentia claret, Antecedens probatur, quia nulla ratio assignari potest, ob quam actio creandi plura supposita exposcat. Omnes etiam Theologi fatentur, creaturas pendere à Deo sub ratione unius, & non sub ratione ut Trini. Sed in contra

Opponitur Autoritas D. Augusti. 1. Trinit. cap. 1. ubi dicit: *Verbum potuit esse nulli existente creaturæ, creaturæ verò nulla esse potest, nisi per ipsum, per quod facta sunt omnia*, ergò secundum ipsum verbum necessariò præexistit in ratione causæ ad productionem creaturæ. R. ex Scoto, verbum præexisti in ratione causæ dupliciter posse intelligi, primò sic ut periciens, causalitatem Patris, vel ita quòd effectus, quantum est de se, non haberet à quo sufficienter posset produci, nisi Verbum esset causa. Secundo modo sic, ut conveniens in eadem causalitate cum primo ad causandum requisito, scilicet quia habet necessariam concomitantiam in causando. Primo modo non intelligit S. Augustinus Verbum præexisti ut causam, taliter enim in se, & à se habet causalitatem perfectam, & communicat Filio, & ideo Filius habet, sed secundo modo, quod non officit Conclusioni.

Arguitur ex ratione primò: Quidquid reperitur in Divinis est summè necessarium, sed productio ad extra necessariò præsupponit productionem ad intra, ergò nequit consistere productio ad extra sublata